

Organy ochrony przyrody oraz ich kompetencje

Wstęp

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- 4) siedlisk przyrodniczych,

c.d.

Wstęp c.d.

- 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- 7) krajobrazu,
- 8) zieleni w miastach i wsiach,
- 9) zadrzewień.

Cele ochrony przyrody

Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej,
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,

C.d.

Cele ochrony przyrody

- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Sposób realizacji celów ochrony przyrody

Cele ochrony przyrody są realizowane przez:

- 1) uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w strategiach, programach, programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego województw, strategiach rozwoju gmin, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej,

C.d.

c.d.

- 2) obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody,
- 3) opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej, programów ochrony gatunków, siedlisk i szlaków migracji gatunków chronionych,
- 4) realizację programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań,
- 5) prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody,
- 6) prowadzenie badań naukowych nad problemami związanymi z ochroną przyrody.

Art. 4 ustawy o ochronie przyrody

Obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym.

Art. 4 ustawy o ochronie przyrody

**Organy administracji publicznej są
obowiązane do zapewnienia
warunków prawnych,
organizacyjnych i finansowych dla
ochrony przyrody.**

Art. 4 ustawy o ochronie przyrody

Obowiązkiem organów administracji publicznej, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu jest prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody.

Organy ochrony przyrody – podstawa prawna

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

(Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.).

Art. 91 ustawy o ochronie przyrody

Organami w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska,
- 2) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska,**
- 3) wojewoda,
- 4) regionalny dyrektor ochrony środowiska,**
- 5) marszałek województwa,
- 6) dyrektor parku narodowego,
- 7) starosta,
- 8) wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Organy opiniodawczo-doradcze

art. 95 ustawy o ochronie przyrody

Organami opiniodawczo-doradczymi w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Przyrody, działająca przy ministrze właściwym do spraw środowiska,
- 2) regionalna rada ochrony przyrody, działająca przy regionalnym dyrektorsze ochrony środowiska,
- 3) rada naukowa parku narodowego, działająca przy dyrektorsze parku narodowego,
- 4) rada parku krajobrazowego lub rada zespołu parków krajobrazowych, działająca przy dyrektorsze parku krajobrazowego lub dyrektorsze zespołu parków krajobrazowych.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz regionalni dyrektorzy ochrony środowiska

Kompetencje GDOŚ i RDOŚ – podstawa prawna

Ustawa

z dnia 3 października 2008 r.

**o udostępnianiu informacji o środowisku
i jego ochronie, udziale społeczeństwa
w ochronie środowiska oraz o ocenach
oddziaływania na środowisko**

- dalej zwana ustawą OOŚ

(Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.).

Art. 121 ustawy OOŚ

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
jest centralnym organem administracji
rządowej.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
podlega ministrowi właściwemu do spraw
środowiska.

Ustawa OOŚ

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
wykonuje swoje zadania przy pomocy
Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Art. 127 ustawy OOŚ

Do zadań Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska należy:

- 1) współudział w realizacji polityki ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody i kontroli procesu inwestycyjnego,
- 2) kontrola odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku,
- 3) gromadzenie danych i sporządzanie informacji o sieci Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 4) współpraca z właściwymi organami ochrony środowiska innych państw i organizacjami międzynarodowymi oraz Komisją Europejską,
- 5) współpraca z Głównym Konserwatorem Przyrody i Państwową Radą Ochrony Przyrody w sprawach ochrony przyrody,

c.d.

Art. 127 ustawy OOŚ

- 6) współpraca z organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody,
- 7) udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko,
- 8) udział w postępowaniach w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- 9) wykonywanie zadań związanych z siecią Natura 2000, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 10) wykonywanie zadań związanych z udziałem organizacji w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) na zasadach i w zakresie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS),
- 11) współpraca z organizacjami ekologicznymi.

Kompetencje c.d.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zwracać się do Państwowej Rady Ochrony Przyrody o wydanie opinii w sprawach z zakresu ochrony przyrody należących do jego kompetencji.

Kompetencje c.d.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska pełni funkcję organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Kompetencje c.d.

Generalny Dyrektor Ochrony
Środowiska prowadzi bazę
danych o ocenach
oddziaływania na środowisko

Kompetencje c.d.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska

jest organem administracji rządowej
niezespółonej, właściwym do realizacji
zadań na obszarze województwa.

Kompetencje c.d.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska podlega Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Kompetencje c.d.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska wykonuje swoje zadania przy pomocy regionalnej dyrekcji ochrony środowiska.

Kompetencje c.d.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska wykonuje swoje zadania w zakresie ochrony przyrody przy pomocy regionalnego konserwatora przyrody, będącego zastępcą regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Art. 131 ustawy OOŚ

Do zadań **regionalnego dyrektora ochrony środowiska** należy:

- 1) udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko,
- 2) przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko lub udział w tych ocenach,
- 3) tworzenie i likwidacja form ochrony przyrody na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 4) ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 i innymi formami ochrony przyrody, na zasadach i w zakresie określonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 5) wydawanie decyzji na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

c.d.

Kompetencje c.d.

- 6) przeprowadzanie postępowań i wykonywanie innych zadań, o których mowa w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- 7) przekazywanie danych do bazy, o której mowa w art. 128,
- 8) współpraca z organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody,
- 9) współpraca z organizacjami ekologicznymi,
- 10) wykonywanie zadań, w tym wydawanie decyzji oraz zlecania ekspertyz z zakresu gospodarki odpadami.

Kompetencje c.d.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zwracać się do regionalnej rady ochrony przyrody o wydanie opinii w sprawach z zakresu ochrony przyrody należących do jego kompetencji.

Kompetencje - przykłady

Regionalny dyrektor ochrony środowiska opiniuje projekty:

- **studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz**
- **miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.**

Kompetencje - przykłady

- Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku krajobrazowego i jego otuliny, **wymagają uzgodnienia z właściwym miejscowo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska** w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku krajobrazowego oraz obszaru chronionego krajobrazu.

Kompetencje - przykłady

Regionalny dyrektor ochrony środowiska dokonuje uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy oraz projektów decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego - w odniesieniu do obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody z wyjątkiem parku narodowego i jego otuliny.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jako organ II instancji - przykłady

- Od postanowień dot. uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zażalenie przysługuje do GDOŚ-a.
- GDOŚ działa wówczas jako organ II instancji w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

- Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach określa środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia.
- Uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wymagane dla planowanych:
  - przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
  - przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach w przypadku inwestycji:

a) będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, takimi jak np.:

- drogi,
- linie kolejowe,
- linie elektroenergetyczne,
- instalacje do przesyłu ropy naftowej, produktów naftowych, substancji chemicznych lub gazu,
- zbiorniki wodnych,
- obiekty jądrowe,
- składowisk odpadów promieniotwórczych,

b) przedsięwzięć realizowanych na terenach zamkniętych,

c) przedsięwzięć realizowanych na obszarach morskich, itp. (art. 75 ustawy

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

- **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska** - w przypadku inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej, o którym mowa w ustawie z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących,
- **Starosta** - w przypadku scalania, wymiany lub podziału gruntów,
- **Dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych** – w przypadku zmiany lasu, stanowiącego własność Skarbu Państwa, na użytek rolny,
- **Wójt, burmistrz, prezydent miasta** - w przypadku pozostałych przedsięwzięć.

(Art. 75 ustawy OOŚ)

Kompetencje

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przez m.in. starostę, wójta, burmistrza, prezydenta miasta, **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska** kieruje wystąpienie, którego treścią może być w szczególności wniosek o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

Kompetencje

- Regionalny dyrektor ochrony środowiska oraz Generalny dyrektor ochrony środowiska mają również kompetencje w zakresie dokonywania **oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.**

- Odesłanie do art. 96 i następnych ustawy OOS

Art. 92 ustawy o ochronie przyrody

Minister właściwy do spraw środowiska wykonuje zadania organu administracji rządowej w zakresie ochrony przyrody przy pomocy Głównego Konserwatora Przyrody, będącego sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym tego ministra.

Art. 94 ustawy o ochronie przyrody

Dyrektor parku narodowego jako organ ochrony przyrody

Zadania regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje dyrektor tego parku.

Kompetencje - przykłady

- Dyrektor parku narodowego oraz Minister Środowiska uzgadniają projekty decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego dla terenów położonych w granicach parku narodowego oraz jego otuliny.

Kompetencje innych organów

Kompetencje pozostałych organów ochrony przyrody są w różnych ustawach, m.in. w ustawie o ochronie przyrody, ustawie OOŚ.

Kompetencje innych organów - przykłady

- Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wydaje **wójt, burmistrz albo prezydent miasta.**

Kompetencje innych organów - przykłady

- Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną za:
  - 1) usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia,
  - 2) usunięcie drzewa lub krzewu bez zgody posiadacza nieruchomości,
  - 3) zniszczenie drzewa lub krzewu,
  - 4) uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa,
  - 5) usunięcie drzewa pomimo sprzeciwu organu,
  - 6) usunięcie drzewa bez dokonania zgłoszenia.

CITES

Konwencja o międzynarodowym
handlu dzikimi zwierzętami
i roślinami gatunków
zagrożonych wyginieciem
(CITES)

CITES

- **CITES** - to skrót od angielskiej nazwy Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, zwanej także **Konwencją Waszyngtońską**.

CITES

Konwencja Waszyngtońska
grupuje chronione gatunki w
trzy załączniki.

CITES

- Załącznik I Konwencji Waszyngtońskiej **Gatunki roślin i zwierząt, które ze względu na swoją wartość i unikalne występowanie objęte są szczególną ochroną, gdyż w obecnej chwili bez należytej ochrony grozi im wyginięcie.**
- Handel okazami tych gatunków poddany jest ścisłej kontroli i może być dozwolony jedynie w wyjątkowych okolicznościach, nigdy zaś dla celów komercyjnych. Zwolnienie z zakazu sprzedaży wydaje Minister Środowiska.

CITES

- Załącznik II Konwencji Waszyngtońskiej **Gatunki zwierząt i roślin, którymi obrót międzynarodowy podlega kontroli i utrzymywany jest na poziomie, który nie zagraża przetrwaniu gatunku.**
- W danym momencie gatunki nie są zagrożone wyginięciem, ale mogłyby się takimi stać, bez należytej ochrony.

CITES

- Załącznik III Konwencji Waszyngtońskiej **Gatunki, którymi obrót międzynarodowy podlega kontroli na wniosek kraju, z którego eksport jest dokonywany.**
- Każdy kraj może indywidualnie zgłosić gatunki do zał. III. Jeżeli okaz takiego gatunku jest wywożony z kraju, który zgłosił gatunek do załącznika, kontrola innego kraju wymaga ustalenia czy okaz jest wywożony legalnie.

CITES

- Konwencja nie zabrania obrotu zwierzętami i roślinami, a jedynie określa warunki, jakie muszą być spełnione, aby handel dzikimi gatunkami roślin i zwierząt nie stanowił zagrożenia dla występowania tych gatunków.

CITES

Dokumenty CITES

1. Zezwolenie na przywóz
2. Zezwolenie na wywóz
3. Świadcstwo powrotnego wywozu
4. Powiadomienie o przywozie
5. Świadcstwo do użytku wewnątrz UE
6. Etykiety

CITES – sankcje karne

Karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat podlega osoba, która:

1. przewozi okazy CITES, bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom albo bez świadectwa fitosanitarnego,
2. nie przedkłada zgłoszenia importowego,
3. używa okazów do innych celów, niż wskazane w zezwoleniu,
4. oferuje zbycie lub nabycie, nabywa lub pozyskuje, używa lub wystawia publicznie w celach zarobkowych, zbywa, przetrzymuje lub przewozi w celu zbycia określonych gatunków zwierząt i roślin,
5. używa zezwolenia albo świadectwa dla innego okazu.

Dziękuję za uwagę.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Departament Orzecznictwa Administracyjnego
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Norbert Gabarkiewicz
e-mail: norbert.gabarkiewicz@gdos.gov.pl
tel: 22 369 10 06